

Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20960>

Özet

Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği, bireylerin **enerji verimliliği** uygulamalarına yönelik tutumları ve **teknolojik kirlilik**, özellikle de genetiği değiştirilmiş gıdalar gibi çeşitli çevresel tehditler hakkındaki bilinç düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. 2013 yılında geliştirilen bu ölçek, iki temel alt boyutta toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, özellikle eğitim bakanlıklarında bireylerin çevreye duyarlılıkları ve **sürdürülebilir yaşam** biçimlerine yönelik farkındalıkları belirlemeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Enerjinin Etkin Kullanımı, Teknolojik Kirlilik, Farkındalık, Çevre Eğitimi, Sürdürülebilirlik, Psikometrik Ölçek Geliştirme, Genetiği değiştirilmiş gıdalar.

Yazarlar

Emel Okur, Dr. Yalçın Özdilek

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin günlük yaşamlarında enerji kaynakları ne kadar **verimli** kullandıklarına dair tutumları ve modern teknolojilerin neden olduğu çevresel zararlar, özellikle de **teknolojik kirlilik** olgusu hakkındaki farkındalık seviyelerini nicel olarak değerlendirmektir. Bu ölçek, eğitimcilerin ve araştırmacıların hedef kitlelerinin çevresel bilinç düzeylerini tespit etmelerine ve buna uygun müdahale programları geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

Ölçek, enerji tasarrufu ve kaynakların doğru kullanımı ile genetik mühendislik gibi teknolojik gelişmelerin potansiyel çevresel ve sağlık risklerine dair iki farklı ancak ilişkili çevresel bilinç alanını bir araya getirmektedir.

Yapı

Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği, teorik olarak iki farklı ancak ilişkili yapıyı ölçmektedir. Bu yapılar, toplam 16 madde ile temsil edilen iki alt boyutta incelenmiştir:

Enerjinin Etkin Kullanımı (12 madde): Bu alt boyut, bireylerin enerji tasarrufu, atık yönetimi ve yenilenebilir kaynakların kullanımı gibi konulardaki pratik bilgi ve tutumları ölçer. Örnek maddeler, günlük hayatta enerji verimliliğini artırmaya yönelik davranışsal eylemleri yansıtır.

Teknolojik Kirlilik (4 madde): Bu alt boyut, özellikle **genetiği değiştirilmiş gıdalar** (GDO) gibi modern teknolojilerin yol açtığı çevresel ve sağlık risklerine dair bireylerin endişe ve farkındalık düzeylerini değerlendirir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin teorik olarak belirlenen iki faktörlü yapıya uygun verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Elde edilen uyum iyiliği değerleri (Fit Indices) şunlardır:

RMSEA (Yaklaşık Hata Karekök Ortalaması): 0.073

SRMR (Standartlaştırılmış Kök Ortalama Kalıntı): 0.056

CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi): 0.90

IFI (Artmış Uyum İndeksi): 0.90

GFI (Yıllık Uyum İndeksi): 0.91

AGFI (Ayarlanmış Yıllık Uyum İndeksi): 0.87

Genel olarak, CFI, IFI ve GFI değerlerinin 0.90 ve üzerinde olması, RMSEA ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde kalması (özellikle RMSEA < 0.08 ve SRMR < 0.06), ölçeğin veri yapısıyla yüksek düzeyde uyumlu ve **yapı geçerliğinin** sağlandığını göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve dolayısıyla güvenilirliği, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile değerlendirilmiştir. Hesaplanan katsayı değeri **0.826** olarak bulunmuştur.

Psikometrik standartlara göre 0.80 üzerindeki bir Cronbach Alpha değeri, ölçeğin maddeleri arasında yüksek bir iç tutarlılık olduğunu ve dolayısıyla ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin farklı uygulamalarda kararlı ve tutarlı sonuçlar vereceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, temel olarak iki alt boyuttan oluşan bir yapıya sahiptir. Yapılan faktör analizi (özellikle DFA), bu iki faktörün birbirinden ayrıştığını ve ölçeğin toplam 16 madde ile bu iki yapıyı temsil ettiğini doğrulamıştır.

Faktör 1: Enerjinin Etkin Kullanımı (12 Madde)

Faktör 2: Teknolojik Kirlilik (4 Madde)

Araç

Test Tipi: Geliştirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Yanıt seçenekleri 1 (hiç katılmıyorum) ile 5 (tamamen katılmıyorum) arasında değişmektedir.

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Genel olarak çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularına ilgi duyan bireyler, özellikle de üniversite öğrencileri ve eğitim alanındaki katılımcılar.

Yaş Grubu: Yetkinler ve yükseköğrenim çağındaki gençler.

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışma, genellikle üniversite öğrencileri üzerinde pilot ve geçerlik/güvenirlilik çalışmaları yürütülerek gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçektir. Katılımcılar, her bir maddeye ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilinci, Enerji Tasarrufu, GDO Farkındalık, Yapı Geçerliliği, Güvenilirlik Katsayısı, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Sürdürülebilir Kalkınma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Emel Okur

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-postası: emelokur@yahoo.com

Yazın Adresi: Yazarların kurumsal adresleri için kaynak makaleye başvurulmalıdır.

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013

Şzınler ve Ücret: Akademik bir yaygın olduğu için, ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle kaynak gösterilerek serbesttir. Ticari veya geniş çaplı kullanımlar için sorumlu yazar (Emel Okur) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Okur, E. ve Yalçın-Özdilek, Ş. (2013). Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 271-286.

Makalenin orijinal linki: kefdergi.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: enerjinin-etkin-kullanimi-ve-teknolojik-kirlilik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

Enerjinin Etkin Kullanımı ve Teknolojik Kirlilik Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek toplam 2 alt boyut ve 16 maddeden oluşmaktadır:

Enerjinin Etkin Kullanımı (12 m): Zeytin çekirdeklerinden yakacak elde edilebilir.

Teknolojik Kirlilik (4 m): Genetiği değiştirilmiş gıdalar, insan ve hayvan sağlığını tehdit edebilir.